

AR VAMM

Skeudennet gant X. de LANGLAIS

AR VAMM

Pez C'hoari en eun Arvest

gant

Betty Eynon Davies

ha

Kate Roberts

Embannet ha perc'hennet
gant

« FEIZ HA BREIZ »

ha moulet gant

Mouladuriou an Arvor, Gwengamp

Ar Vamm

*a zo eur pezh hag a zo bet troet e brezoneg
diwar ar pezh kemraek Y Vam, gant skoazell
an dimezell Meirion Dyfnallt Owen, eus a
Gervarzin, e Bro Gembre.*

*Bennoz Doue d'ezi da veza teurvezet rei
an dourn da lakât eur pezh c'hoari nevez
muioc'h etre daouarn Bretoned Breiz-Izel*

*Feiz ha Breiz eo perc'hen al leor-man ha
red eo en em glevet gantan evit gellout e
c'hoari.*

Scrignac, d'an 22 a viz eost 1935.

Y.-V. PERROT.

C'HOARIERIEN

*YVON, an tad.
NON, e eil gwreg.
ANNAIK, e verc'h vihan.
GWENNOLE, e vab.
MARL, e wreg kenta.
ENEOUR, ar mevel.*

LECH : *Kegin ferm Ty ar Menez.*

AMZER : *Seiz eur d'an noz a-raok Gouel an Anaon.*

SKLERIJENN

Eur gegin en eur ferm distro e Ty ar Menez.

Koan a zo war an daol; yod ha laez er skudellou d'e zouba. War eur chichen, eur mekanik da wriat gand eur zae rus-wenn o koeza dioutan; eur fuzuilh, taolennou hag eun almanag pe zaou a weler a-ispilh ouz ar mogeriou; eur gwele bihan gand eur pallenn rus a zo harp ouz moger an tu dehou e kichen ar gou-lou; eun nor da vont er maez eus an ti a zo e kreiz moger traon al leurenn; en tu dehou d'an nor-se em an tan hag en tu kleiz eur prenestr gand eur blantenn ennan.

E tu kleiz al leurenn ez eus eun deleziou da bignat d'an nec'h hag eur skaon; podou bet o lakât laez a zo taolet heb urz ouz ar skaon-se.

An tu dehou hag an tu kleiz eo tu dehou ha tu kleiz ar c'hoarier, na petra 'ta, ha nann ar seller.

Seiz eur eo; e pardaez gouel an Holl Zent emae; Non a zo en he sav; eur plac'h koantik a-walc'h eo nemet ne oar ket en em wiska; doare he deus gand an dra-ze da veza mouzet; Eneour, an derveziour, eur paotr aet war an oad, a zo o wiska e zilhad da vont d'ar gêr; Yvon a zo ouz an daol hag a zell ouz Non gant teneuredigez.

A-raok ma sav al lien e klever ton gwerz an Anaon :

Breudeur, kerent ha mignoned,
En han' Doue hor selaouet !

AR VAMM

YVON (da Eneour). — Mont a reoc'h d'ar foar warc'hoaz, Eneour ?

ENEOUR. — Nann; ne gredan ket; va amzer mont d'ar foariou-me a zo tremenet; ar foariou n'int mui ar pezh ma oant em yaouankiz; breman ne weler enno ken nemet kezeg koat ha me oar me petra o trei ha merc'hed yaouank skanv-benn' o pignat warno da youc'hal, ma vez eun druez o c'hlevet. Em amzer-me e oa merc'hed yaouank ivez hag a 'z ae d'ar foariou hag e talvez ar boan mont keit hag ac'han da Gemper evid o gwelet ! A ! sator dal-lik, setu aze neuze merc'hed hag a oa drant ha seder gant o dilhad kernevat !

O ! n'eus ket a verc'hed evelse ken !

NON (oc'h heja he fenn). — Ya ! C'houi a lavar-se, Eneour !

ENEOUR (evel ma vije oc'h hunvreal). — Me wel ac'han, ker sklêr ha ma vije bet dec'h, merc'hed Mi-

lin Roz-Lann o tont da foar Bleyben, gand o broziou seiz du hag o c'hoefou dantelezet ; n'eus ket a zilhad hanter ker kaer ken breman ha ma oa neuze : breman emaint holl o klask lezel o c'hoefou ouz an drez evit kaout eun digarez vat da vont e tok !

NON (*o trei he fenn*).

ENEOUR. — Merc'hed koant e oa ar merc'hed-se hag o feder e vezent atao gwisket henvel ; Anna a zimezas hag a yeas d'an Amerik ; Jann, me gred eo bet da dad, o klask he c'haout, Yvon ; Fant, a gav d'in, he deus bet eun dizouezenn, p'eo bet dimezet gand eur paotr diboell eus a Vrest, ha Mari, ar paourkêz Mari, ar gaera anezo holl, a zo maro, dre uz, d'he naontek vloaz ; ar vedesined n'o deus gouezet netra ebet biskoaz diwarbenn he c'hlenved !

NON. — O ! te a zo eur randonenn ha ne vez hano ganez atao nemet diwarbenn Mari Milin Roz-Lann. Me a gave d'in e oa dleet d'it beza hen ankounac'haet, evelato, abenn breman, keit all a zo m'eo maro !

ENEOUR (*têr*). — Na me, na c'houi, na den eus ar re o deus he anavezet ne c'hell he ankounac'hât ; roet ho pijs an hanter eus ho tanvez evit kaout ar bleo melen-aour he devoa war he fenn. Mari Milin Roz-Lann n'he devoa ket a ezomm da lakât poult rus war he diweuz evit chacha warni sellou ar baotred !

YVON. — Selaouit eur pennad ganen, Eneour ; red eo d'eoc'h anzañ ez eus merc'hed kaer breman ivez ; roz gwenn nevez a zigor bep bloavez !

ENEOUR. — Ar roz gwenn breman n'int ket ker brao hag ar roz gwenn a weled pa oan me paotr yaouank ; ne oa rozenn ebet bravoc'h eget Mari milin Roz-Lann p'oa beo. (*Huanadi a ra*). Ha n'eo ket aman eo e vijen bet, er pardaez-man, ma vije bet chomet war an douar !

NON. — O ! en eul lec'h all, falloc'h eget henman c'hoaz, e c'helljec'h beza bet ha marteze Mari Milin Roz-Lann he divije bet drein hag o divije piket koulz ha re ar roz all.

ENEOUR (*têr*). — Grik ebet diwarbenn an hini varo.

YVON (*eun tamm droug ennan dre m'en deus Eneour respontet kalet e wreg*). — Marteze e vije gwelloc'h d'eoc'h rei o c'hoan breman d'ar chatal hag e tistrooc'h d'ar gêr dioc'htu goudeze.

NON (*a zav hag a gas podou al laez da gamp al laez*). — O ! al labour kasais-man ! N'eus fin ebet da zervez eur vaouez diwar ar maez. (*Kregi a ra eno d'o c'has kuit*). Er pardaez-man c'hoaz n'int ket re zies da walc'hi. (*Mont a ra er maez dre an nor ; Eneour a zav ivez da vont en hentchou*).

YVON. — Ne vezo ket red d'eoc'h distrei war-c'hoaz m'ho peus c'hoant da vont d'ar foar ; al labouriou a zo da ober c'hoaz a c'hell gortoz ; me, m'oar vat, a 'z ay betek ar Roc'h C'hlas da welet penaoz ez a an dro gand an denved a zo eno.

ENEOUR. — Nann, warc'hoaz e tizroin, evel en deiziou all, daoust ma 'z eo ar wech kenta d'in, abaoe hanter kant vloaz, da jom hep mont da foar Bleyben. Kals traou a dreuz va spered, er pardaez-man, Yvon ! N'ouzes ket emamp e pardaez gouel an Holl Zent ?

YVON. — Ya ! hag ema deuet noz an Anaon.

ENEOUR. — Te ez peus kollet unan hag a garies kals, bloaz a zo, er pardaez-man ha me a gollas unan hag a garien kement all daou ugent vloaz a vezo ivez er pardaez-man ha daoust ma 'z eus daou ugent vloaz abaoe, n'oun ket evit he ankounac'hât, Yvon.

YVON (*gant mez ha nerz*). — Ya ! met n'oa ket henvel an traou ganeomp hon daou ; te a oa disher ha me a ranke kaout unan bennak da ziuall va bugale !

ENEOUR. — A ! sell 'ta. Ya ! hag e pelec'h emaint d'an eur-man 'noz ?

YVON (*nec'het*). — M'oarvat int aet da ober eur gefridi.

ENEOUR. — Da ober eur gefridi, d'an eur-man, dre eun noz ken tenval ! Va Doue ! n'oun ket evit kredi eo evit kaout unan da ziuall da vugale eo ez out aet da zimezi gant hounnez ! Ne oar ket an doare d'o sevel ; gwella ma 'z eo eo da eva fiip en ostaleriou hag ar vrud he deus n'eo ket kaer ; ne 'z peus klevet netra diwar he fenn ?

YVON (*droug ennan*). — Tavit ; arabad eo morse komz evelse, diwarbenn va gwreg, em zi.

ENEOUR. — O ! me a anavez an ti-man en da raok te, Yvon ; me a zo bet aman gant da dad ha da dad koz ha biskoaz, epad an daou ugent vloaz, m'oun bet en o serr n'em eus klevet ganto ger ebet ken dichek hag an hini emaint o paouez lavaret d'in ; aman e oa eur blijadur beva ken eo deuet hounnez, breman ez eus c'houec'h miz, da gemeret lec'h eur vaouez ker karantezus ha Mari. Evidoun-me n'em eus anavezet maouez ebet koulz hag hi war an douar-man ; an ti aman a veze atao ken dibikous an traou ennan ma oa eur blijadur dont ebarz hag ar vugale vihan a veze ker koant ar saeou a rae he-unan evito, evit mont d'ar skol ha d'an oferenn, ma oa eun dudi o gwelet ; m'her gwel breman, c'hoaz, o teurel evez, diwar dreujou an nor, aze, war he bugale keit ha ma c'helle o gwelet o pignat du-hont gant gwenedenn ar Run. A ! n'eo ket hounnez eo he divije lezet podezou al laez hep o gwalc'hi, betek an eur-ma 'n noz !

(*Ar gerioù diweza-man a lavar en eur vont er maez ; Yvon a jom en e zav, e benn soublet, e zaouarn en e c'hodell hag e gein troet warzu an nor*).

YVON (*Sellet du a ra ouz Eneour hag e c'hervel a ra*). — Gwell eo d'eoec'h kemeret al letarn, Eneour,

ken tenval all ma 'z eo an noz ; anez n'en em gavoc'h biken e Krugherrou, hoc'h-unan !

ENEOUR (*o respont eus ar maez*). — Mat ! m'her c'hemero er c'hraou zaout, bremaik ! (*Pellât a ra*).

NON (*o tizrei d'an ti*). — Aet eo en hent, pelloc'h ar c'hoz brabanser koz-se gand e Vari Milin Roz-Lann hag e Vari Milin Roz-Lann hag hen ?

YVON. — E pelec'h ma ar vugale, Non ?

NON (*o renka an traou*). — Aet int da gerc'hat bara d'ar vourc'h ; ne oa ket eun tamm ken en ti ha nem oa bet tamm amzer ebet da ober va foza-denn dec'h da noz.

YVON. — Hag emaint oc'h ober eun hent keit-se d'an eur-ma 'n noz ! ar vugale geiz ! Mont a rankan d'o diambroug ; marteze o devezo aoun o tremen ebioù ar vered ha gouest a-walc'h int ivez d'en em goll o treuzi ar yeun.

NON. — O ! n'it ket da gaout kement-se a nec'h hag a breder gand ar re-se ! Mall eo d'ezo gouzout en em jacha o-unan !

YVON (*rok, a gemer e vantell*).

NON (*o vont warzu ennan a gemer e zourn hag a zell outan a-ban, evid ober d'ezan chom er gêr*). — Chomit aman, paotr paour, ha n'it ket d'am lezel va-unan penn, ken distro all ha ma 'z eo al lec'h-man !

(*Yvon nec'het, eur pennad, a dro kein d'e wreg hag a gerz etrezek an nor*). Petra ? muioc'h e karit ar vugale-se 'ta egedoun-me ? (*Her chacha a ra war adre hag e ra d'ezan azeza war eur gador*). N'oc'h ket fur a-walc'h o vont en hent d'an eur-man ; skuiz a-walc'h e tleit beza, kouls ha va unan, goude beza bet en oferenn-bred hag er gousperou ! Azezit aze ha grit eur c'horniad butun.

(*Non a ro d'ezan e gorn hag e vutun ; ober a ra e gorniad hag e laka tan warnan ; hi a gendalc'h da*

lemmel an traou diwar an daol. Yvon a jach war e gorn hag a dro e benn pa wel eo goullo an daol).

YVON. — Daoust ha ne lezoc'h netra ebet da zibri gand ar vugale ?

NON. — Nann ! Nann ! Ma ne c'hellont ket en em gaout abred a-walc'h e chomint hep debri.

YVON. — Red eo derc'hel eun dra bennak d'ezo, Non ; ar vugale pa vezont oc'h ober o c'hresk o deus ezomm debri. Ha neuze, ker blank all ha ma 'z int, piou a oar ha ne gouezint ket en hent goude bez grêt kement all a vale ?

NON. — N'eus ket a ezomm d'o c'hlemm, bara a zo ganto. (*Non a ya warzu he c'hador hag e krib he bleo. Yvon a jach war e gorniad hag a zell ouz an tan*).

YVON. — Daoust ha gwalc'het eo bet ar podezou da lakât laez a-benn warc'hoaz ?

NON (*dichek*). — N'int ket, avat ; n'em eus ket bet amzer. (*Ehana a ra da gribat he bleo hag e chom a-zav dirazan*).

Petra c'hoarvez ganeoc'h, fenoz, Yvon ? Biskoaz n'em eus ho klevet c'hoaz oc'h ober eun hevelep goulenn !

YVON. — O ! netra ! Eneour en deus laket eun tamm droug ennoun hizio ; n'eus nemed an dra-ze !

NON. — Hennez ar paotr koz-se n'eo nemed eun torpenn. Evidoun-me a zo skuiz o klevet e zorc'hennou ; atao e vez gand amzer e yaouankiz hag hen ; ma res diouzin-me ne vezo ket lavaret d'ezan dont ken ; en eun doare bennak e raimp hepdan ; ne c'hounit ket ar bara a zebr.

YVON. — A ! nann ! n'oun ket evid ober an dra-ze ; aman e oa a-raok m'oun me bet ganet ; gant va zad e oa aman hag a-raokoc'h gand va zad koz her c'hare kenan : brud fall em dije, m'hel lezfen da vale.

NON. — Brud fall, eo sur, ya ! Setu aze, avat, eur pezh kaer.

YVON. — Ha neuze, ne gavin den ebet biken kouls hag Eneour ? Ker krenv ha n'eus fors piou eo c'hoaz d'e dri ugent vloaz ; ha neuze breman ne gavoc'h paotr yaouank ebet ken da jom da vevel war ar maez ! dreist-holl en eun tiegez kollet er gouezeri evel henman.

NON (*gant c'houervoni*). — Penaos neuze, a gav d'eoc'h, e c'hellfen me beva en un toull ken diskurlu hag hemman ne vez klevet ennan nemed kan ar fraoed edoug an deiz hag hini ar grillhed pa deu an noz ?

YVON. — Hag ar vugale 'ta, ar re-ze a vez ganeoc'h !

NON (*e kounnar rus*). — Ar vugale ? Setu aze fraoed all, ya ! Mall a-walc'h em eus d'o gwelet o vont d'ar skol ; ma vijent bet du-man e vijent bet aet d'ar skol d'an oad o deus ha neuze, da vihana, ne vije ket torret va fenn d'in ganto edoug an deiz evel ma vez breman.

YVON. — Meus aoun oc'h skuiz, a-benn breman, Non, e Ty ar Menez !

NON (*eun tamm laouenedigez en he daoulagad*). — Ne lavaran ket e vefen skuiz, met, evelato, e kargen beza bet o chom en eun ti hag a vije bet tosto-c'hik d'ar vourc'h, evit ma 'm dije gelllet kaout tro da welet va anaoudegez koz, eur wech an amzer.

YVON. — Emaoun ganeoc'h, bemdez !

NON. — C'houi a vez er maez ha me rank chom va unan penn, dre aman, edoug an deiz ; n'oc'h ket evit kompren al labour am eus me, gand ar zaout da c'hor, an dien da ribotat, an toaz da lakat e go, an ti da gempenn, hag hennez an Eneour koz-se ne stok ket e dreid zoken ouz an treujou pa deu en ti hag e vez eur bern teil stag ouz e voutou.

YVON (*fallgalonet*). — Ya ! me a oar 'vat ez eus

kals labour war dro an ti-man, Nonik. Ma wellafe an traou e c'helljemp marteze kaout eur vatez ; met breman, ne vijemp ket evit he faea.

NON. — E pelec'h a gav d'eoc'h e kavoc'h eur plac'h da zont en ti-man ha n'he devezo den da wet aman nemed Eneour eus al lun beteg ar zadorn ? Lakât a rafen eur glaoustre ne jomfe ket eiztez en ti-man ! hag evit n'eo ket-me, da vihana, eo a gavfe abeg enni.

(Lakat a ra dour tomm eus eur gastolorenn en eur vasin hag e wal'h traou koan gant trouz, anat mat ez eus droug enni).

YVON. — O ! Nonik vihan, n'it ket da derri ar skudellou gand a reoc'h !

NON. — Setu aze ar zonerez kaer a glever bemdez, en ti-man, kollet e penn pella ar bed. E ostaleri an Ty-Korn ema breman Per ar C'hemener ha Laouik ar C'halvez o c'hoari gand ar piano hag o kana ; setu aze e pelec'h e karfen beza d'an eur-ma !

YVON. — Mar d'eo evelse ema kont eo mat e vefe Ty ar Menez el lec'h m'ema, rak n'ho peus ket kals a dra da c'hounit o tarempredi Per ar C'hemener hag e genseurted.

NON. — C'houi hoc'h unan a gare mont di gwechall !

YVON. — Ya ! ha n'eo ket ar pez am eus graet a wella em buhez ; abaoe m'oun dimezet ganeoc'h n'oun bet gwech ebet dre eno ha marteze zoken, eun deiz pe seiz, e rankin mont d'ho klask d'eun ostaleri ha ne vezo ket c'hoaz ken dereat hag hounnez.

(Non a ra kals trouz gand al listri kegin ; klevet a raer skei gouestadik war an nor ; Gwennole hag Annaik eo a zo o tont d'ar gêr, gleb teil ha roget o dilhad ; Annaik he deus kollet he botez hag a zec'h an daerou eus he daoulagad. Gwennole en deus aoun o sellet ouz e lezvamm hag a jom da drei ha da zis-trei e kichen an nor).

NON. — E pelec'h oc'h bet chomet keit all, truilhou bihan ?

ANNAIK *(a ouel gwasoc'h gwas)*.

GWENNOLE *(evel ma vije besk-teod)*. — A-aoun hon devoa o tremen ebiou ar vered hag hon eus graet an dro ebiou ar Gerlouet hag ez omp bet kollet diwar hon hent.

NON. — M'ho kaso, me, ya, da ober an dro ebiou ar Gerlouet ; an dra-ze a zo eun digarez fall ha n'etra ken ; c'houi a zo bet chomet da c'hoari en eun tu bennak ouz va lezel aman da c'hortoz ar bara ha pa ne oa ket eun tamm abenn koan em eus ranket ober yod. E pelec'h ema an diou dorz vara ?

ANNAIK. — O ! Tata !

YVON. — Perak e oueles, va merc'h-me ?

GWENNOLE. — Annaik a zo kouezet e poull dour ar C'haro, e kichen ar Gerlouet ; kollet he deus ar bara ha n'omp ket bet gouest d'o c'haout ken tenval all ha ma oa !

NON. — N'es ket da lavaret gevier, da vihana, lampon ; c'houi a zo bet o prena avalou gant hoc'h arc'hant. Koll diou dorz vara ! C'houi 'gav d'eoc'h e lounkin ar mell gaou-se !

GWENNOLE. — N'oun ket laer, tamm ebet !

YVON. — Non, Non, sellit 'ta, glep teil eo ar vugale hag Annaik he deus kollet unan eus he boutou.

NON. — C'houi ho peus ar skiant da zével a-du ganto c'hoaz ! Penaos a gav d'eoc'h, e sentfent ouzin. It d'ho kwele, ha va lezit va-unan, ganto ; pell a zo e oa dleet d'ezo beza bet aman !

YVON. — Arabad eo d'eoc'h ankounac'hât rei eun tamm bennak d'ezo da zebri.

NON. — N'ho peus ket a ezomm da gaout aoun ; leiz o c'hof o devezo.

ANNAIK *(gouela a ra en eur jacha war zae he zad)*. — O ! Tata, n'it ket d'hon lezel hon-unan.

YVON *(nec'het)*.

NON (*droug bras enni*). — C'houi gav d'eoc'h emañ-me o vont da laza ho pugale !

YVON. — Bezit mat outo. Yaouank flamm int c'hoaz !

(*Pokat a ra d'ar vugale a en em stard outan ; lakat a ra ar prenn da brenna an nor. Kemeret a ra eur c'houlaouenn hag e sav en dereziou ; ar vugale a zell ouz Non, gand aoun*).

NON. — Ha breman, lammit ho tilhad, founnus, ma 'z eoc'h d'ho kwele ; (*ar vugale a denn o dilhad buana ma c'hellont*).

GWENNOLE. — N'hon devezo tamm ebet a-raok mont d'hor gwele, mamm ? Ni hon eus naon !

NON (*a ya etrezek ar pres hag a denn eun tamm kreunn anezan ; hen trouc'ha a ra e daou : eun tamm da bep hini*). — An dra-ze a zebroc'h en ho kwele. (*Ar vugale a ziwisk o dilhad ; Non a zell du outo ; rei a ra he hiviz-noz d'ar verc'h hag e chach brec'h Annaik dre ar manch, droug enni*). Astenn da vrec'h 'ta, genaouegez, sounnet eo ganez evel brec'h eun den maro !

(*P'o deus laket ar verc'h he hiviz-noz hag ar paotr e roched-noz, Non a ginnig o zammou bara d'ezo : Gwennole a laka e zourn a dre e gein ha ne fell ket d'ezan kemeret ar bara*).

ANNAIK. — Me 'm eus c'hoant da gaout bara hag aman-me ! (*Lezel a ra he zamm bara da goueza : Non a ro eun taol d'ez, Annaik a lenv*) : O ! va mamm ! O ! va mamm !

GWENNOLE. — Ma vije bet beo va mamm... me-me-me (*hag e serr e zourn*).

NON. — Peoc'h ! en diou vunutenn genta-man, pe anez e teuo ar bleiz d'ho kerc'hat hag ez eoc'h gantan da Goatfreo, dre an nor-se.

(*Non o stlap er gwele, unan e pep penn, hag a lez an dilhad war leur ar gampr. Moug a ra ar goulou hag e pign d'an nec'h, dre an dereziou*).

ANNAIK. — Me 'm eus aoun-me, me 'm eus aoun !

GWENNOLE. — Gortoz eur pennad, Annaik vihan. (*Sevel a ra eus e wele ha mont a ra etrezek al listrier ; kemeret a ra eur c'houlaouenn ha goude beza hen enaouet hel lak e korn al listrier goude beza diveret eun nebeud beradennou d'he spega hag e tistro d'e wele. Chom a reont azezet warnan o daou ; Annaik a zo krog en he breur*).

ANNAIK. — O ! me 'm eus aoun rak ar bleiz drouk-se, Gwennole ! (*Sellet a ra ouz an nor*). Dre an nor-se eo e teuo, sur a-walc'h, da dapa peg ennoun.

GWENNOLE (*O sellet*). — Ne-ne-n'ez ket da ouela, Annaik ; me ne 'm eus ket a aoun, me ! Gand eun taol-baz me a lakay hennez da redek a c'halese ! Sellaou, me 'm eus eun dra bennak da lavaret d'it. Warc'hoaz, tata, a gaso al leue bihan penn rus er maez hag hon devezo plijadur, rak, hennez a lakay tata da ober tro park ar Mein Gwenn d'an daou-lamm !

ANNAIK. — Marteze n'hol lezo ket da vont da welet.

GWENNOLE. — Me c'houlenno ouz tata hag a lavar d'ezan lezel Lanig Pengam hag Herve ar C'horr da zont ganeomp ivez.

ANNAIK. — O ! Gwennole, ar re-ze a dle mont d'ar foar ; me ivez, a garje a-walc'h beza gellet mont d'ar foar.

GWENNOLE. — O ! ne vez ket kement-se a draou kaer da welet er foariou !

Enecur a lavar n'ema ket plas ar vugale vihan evelomp-ni, er foariou ! An dra-ze a zo evid ar re vras. Kleo ! (*Serra a ra eul lagad*). Ni a 'z ay d'ar c'hraou zaout hag a ray eno eur vransugell vras, vras, evel-hen (*hag e tiskouez ment ar vransugell gand e zaou zourn*).

ANNAIK (*a ra an neuz d'en em vransellat war he gwele*). — O ! Gwennole, ni hon devezo plijadur. (*Chom a ra a-zav hag e kemer eur vouez nevez*). Ar

wech diweza n'omp ket bet lezet ganti da ober hor c'hoariell !

GWENNOLE. — Me oar petra raimp ; ni a dec'ho ac'han, pell, pell. Gourvez eur pennad, Annaïk vihan !

ANNAIK. — Da belec'h ez aimp Gwennole ?

GWENNOLE. — Pell, pell, pelloc'h eget pemp leo hag ez aimp da veva hon daou en eun ti bihan ; me 'z ay da labourat evit gounit arc'hant hor boued.

ANNAIK. — Ha me a zalc'ho kempenn an ti hag a aozo ar prejou.

GWENNOLE. — Ha me a balo al liorz.

ANNAIK. — Ha me a walc'ho an dilhad.

GWENNOLE. — Hag hon devezo eur gazeg vihan evel Gellig, a ! a ! a !

ANNAIK. — Hag eul leue bihan evel Penn Ru, a ! a ! a !

GWENNOLE. — Hag eun oan bihan briz evel Jinnou, a !

ANNAIK. — Hag eur c'haz bihan tridroad evel Toumi, e c'hellin c'hoari gantan hag ober allazig d'ezan.

GWENNOLE. — Hag eur c'hi bras evel Kabor, evit pellât ar bleiz.

ANNAIK (*a lamm en he gwele hag a en em stard ouz Gwennole*). — O ! Gwennole ! unan bennak a zo o tigeri an nor. O ! O !

GWENNOLE (*o tistaga fall e c'heriou kement a aoun en deus e-unan*). — Ne, ne, n'es ket da youc'hal 'ta, bihanik ; aze n'eus den ebet ! den ne c'hell dont dre an nor, p'eogwir eo bet prenet gant tata araok mont d'e wele. Selaou ! me 'm eus eun istor gaer da gonta d'it.

ANNAIK. — O ! me ne m eus ket a ezomm da glevet istoriou ; me garfe gwelet mamm me !

GWENNOLE. — Mamm-me a zo pell, pell, ha ne zistroio ket ken ,Annaïk.

ANNAIK. — O ! me garfe gwelet mamm-me, ha n'eo ket ar c'hoz vamm-man eo a-vat, a vez hanter amzer war va c'hein !

GWENNOLE. — N'es ket da veza nec'het, Annaïk vihan ; ni a en em jacho ac'han hag a 'z ay da jom en eun tiik bihan hon daou hag hon devezo bara laez, bep noz, da goan, evel gwehall gant hor mamm !

ANNAIK. — Me m eus ezomm mamm-me da rei d'in bara ha laez livriz !

(*Skei a raer war an nor*).

ANNAIK. — Mamm-me ! Mamm-me ! setu c'houi distro.

(*Redek a ra da gichen an nor d'he dibrenna. Mari a deu en ti; eun tregont vloaz maouez bennak eo; drouklivet eo; he dilhad pemdez a zo ganti; eun tavancher gwenn a zo war he barlenn hag eur chal gwenn en dro d'he fenn. Teurel a ra he chal war an daol; ar vugale a red daveti*).

MARI (*Kemeret a ra he bugale hag e pok d'ezo; azeza a ra war ar gwele hag e kemer Annaïk war he barlenn hag e laka he brec'h dehou en dro da Gwennole*). — O ! bugale vihan baour, penaos emaoe'h ? Pebez paotr bras eo Gwennole breman ; Annaïk vihan a zo kresket ivez ha n'eo mui babig he mamm.

ANNAIK. — Pell oc'h bet oc'h ober ho tro, mamm-me !

MARI. — Pell e vezer, va c'halonik, o treuzi menez Arre.

GWENNOLE. — E pelec'h oc'h bet, mamm-me ?

MARI. — Pell, pell, du-hont, met ne oan ket re bell, evelato, evit ma n'em bije ket ho klevet bep wech ma vezec'h o c'hoarzin pe o lenva, met, aliesha ma vezec'h oc'h ober netra eo o lenva.

GWENNOLE. — Annaïk he deus lenvet er par-daez-man ; me avat n'em eus ket graet !

MARI. — C'houi a zo eur paotrig mat ! Klevet em eus Annaik ouz va gervel hag oun deuet.

GWENNOLE. — Al leue bihan penn rus a 'z ay warc'hoaz er maez, evid an dro genta, mamm-me !

MARI. — Gwir, va faotrig bihan ! (*Tremen a ra he dourn dre vleo Annaik hag e pok d'ezhi*). Gwechall ez poa bleo kaer, rodellet, e pelec'h int aet ?

ANNAIK. — N'int ket rodellet kaer ken, mamm-me !

MARI (*Kemeret a ra, er pres, eur palouer hag eur grib hag e krib bleo he merc'h hag o rodell gwella ma c'hell endro d'he bizied*). — Bleo kaer he deus Annaik !

GWENNOLE. — N'hon eus ket a vleo kaer ken da vont d'an oferenn, mamm-me !

MARI. — Mont a rit atao d'an oferenn, da zul ?

GWENNOLE. — Ya ! a-wechou, p'he devez amzer da wiska hon dilhad d'eomp !

MARI. — Eur gentel nevez bennak ho peus desket en ho katekiz abaoe m'oun me aet kuit ?

GWENNOLE. — O ! nann ne vezomp ket laket kals da zellet ouz al leor-se ken.

MARI. — N'ho peus ket ankounac'haet, da vihana, ho pedennou.

GWENNOLE. — O ! nann, mamm-e ; ni a lavar atao ker kalonek ha tra : « Hon Tad hag a zo en nenv » .

ANNAIK. — Ha « me ho salud, Mari, leun a c'hras, an Aotrou Doue a zo ganeoc'h ! »

GWENNOLE. — Ha Doue ra bardono d'an Anaon !

MARI. — Ya ! c'houi a zo bugaligou vat.

(*Pokat a ra d'ezo hag e kan en eur luskellat Annaik*).

A zaerou ho mamm, pôtrede o !

A zaerou ho mamm,

Dalc'hit sonj bepred, pôtrede o !

Dalc'hit sonj bepred.

Rak n'eus netra krenfoc'h er bed
'Get daerou eur vamm, pôtrede o !
'Get daerou eur vamm !

Tremen ra pep tra, pôtrede o !

Tremen ra pep tra.

An dud hag ar roz, pôtrede o !

An dud hag ar roz,

Met bez 'z eus traou a bad bepred,

'Vel ar baradoz ! pôtrede o !

'Vel ar baradoz.

MARI. — O c'hoari petra e vezit, breman ? Daoust ha kazeg koat Gwennole a zo atao dre aze ?

GWENNOLE. — Nann, he roet em eus da Janny Ropars ; eul loen bihan nevez am eus bet en he lec'h (*heja a ra e benn*).

MARI. — Ha da varc'hodenn te, e pelec'h ema breman ?

ANNAIK (*rannet he c'halon*). — N'ouzon ket da belec'h eo aet ha breman n'em eus mui nemet va c'haz bihan Toumi hag e c'hellan c'hoari gantan.

GWENNOLE. — Toumi n'en deus mui nemet tri droad, mamm-me ! Eur c'har d'ezan a zo bet tapet en eur griped, eun dervez ha trouc'het. Paourkêz Toumi !

MARI. — Ha Rouanez, ar gazeg rouan, aze ema atao ?

GWENNOLE. — Rouanez a zo maro, ha Mindu, ar veoc'h vriz, a zo aet en tu all d'ar menez ha breman, aman, n'eus mui nemet peder beoc'h ; Eneour a zo bet er foar en deiz all gant Pengwenn ha me 'lenve.

MARI (*o sellet ouz o dilhad fuilhet war leur an ti*). — Ne blegit ket ken ho tilhad, breman, a-raok mont d'ho kwele ?

GWENNOLE. — Nann, ne vez ket graet ken ; n'hon devez ket amzer.

(*Mari a lak Annaïk war ar gwele. Sevel a ra an dilhad lous da ober eur sell outo hag o lez da goueza adarre war al leurenn; kemeret a ra al loereier*).

MARI. — O ! tudigou keiz ! Ho loereier a zo gleb dour teil ! E pelec'h oc'h bet en doare-se ?

GWENNOLE. — Annaïk a zo kouezet e poull dour ar C'haro, e kichen ar Gerlouet.

MARI. — Ar Gerlouet ? Oc'h ober petra oc'h bet dre eno ?

GWENNOLE. — Ni a zo bet o kerc'hat bara !

MARI (*a lak an dilhad da zec'ha ouz eur gador e kichen an tan*). — Abenn warc'hoaz ar beure e vezint sec'h ! (*Sellet a ra pisoc'h ouz an dilhad*). Sell, houman eo da vroz voulouz glas, Annaïk ?

ANNAIK. — Ya ! hounnez a rankan lakat bemdez da vont da c'hoari.

MARI (*outi he-unan*). — O ! kaezik vihan ! (*Renka a ra ar vroz war ar gador hag e tro ouz Gwennole*). Riou az peus en da dreid, Gwennole bihan !

GWENNOLE. — Ya ! eun tammig !

MARI. — Deus da azeza, e kichen an tan, va mignon-me !

(*Gwennole a azez war eur gador hag a vransell; Mari, war he daoulin dirazan a frot e dreid d'ezan; Annaïk a zav hag a zell*).

GWENNOLE. — En eur vunutenn e vezo tomm d'ezo, peogwir ema mamm-me ouz o frota !

ANNAIK. — Frotit va re-me ivez, mamm-me !

MARI. — Nann ! me 'meus c'hoant e teufes gannen, du-hont el lec'h ma teuy da veza eur verc'hig vat ! (*Echui a ra da frota treid Gwennole ha goude ze hen doug d'e wele; her renka a ra ebarz, ha goude beza her chouchet mat e pok d'ezan*). Noz vat d'it breman, Gwennole bihan, ha gand a ri bez eur paotrig fur ha mamm-me a daolo evez warnout atao ! atao ! N'es ket da gaout aoun !

GWENNOLE. — Noz vat, mamm-me ! (*Sevel a ra da vriata e vamm*). N'em bezo ket aoun ken ; me a zo eur paotrig bras, breman !

MARI (*da Annaïk*). — Deus da lavaret noz vat da Wennole, Annaïk, keit ha m'her gweles c'hoaz !

(*Annaïk a lak he divrec'h en dro da c'houzoug Gwennole hag a bok d'ezan*).

ANNAIK. — Noz vat d'it, Gwennole ; breman e kavi Toumi bemdez da c'hoari !

GWENNOLE. — O ! me 'meus va loen bihan ; Eneour a zesko d'in pignat warnan.

(*En eun taol e sellont d'an nec'h evel m'o divije aoun*).

GWENNOLE. — O ! n'eo netra, nemed ar c'hilhog o kana !

MARI. — Red eo d'in mont kuit breman ; deus Annaïk vihan. (*Kregi a ra e dourn Annaïk; houman a zans gand al levenez; mont a reont o diou etrezek an nor; Annaïk a ra « ada ! ada ! ada ! » da Wennole hag o daou e c'hoarzont an eil ouz egile*).

GWENNOLE. — Noz vat d'eoc'h, mamm-me, (*P'eo aet ar vamm er maez, Gwennole a zerr an nor war he lerc'h hag a ya da c'hourvez en e wele. Eur vunutenn hep ger. Yvon a zigor dor an dereziou, gouestad; eur c'houlouenn a zo gantan en e zourn*).

YVON. — Gwennole, Gwennole, piou a oa o komz ganez te, bremaïk ?

GWENNOLE (*oc'h en em lakat en e goanvez*). — O ! Tata ! ma ouesfec'h piou !

YVON (*gand eur vouez hag a gren*). — N'ouzon ket piou ? Piou a vefe bet aman d'an eur-ma 'n noz ? N'hell dont den ebed aman p'eogwir eo prennet an nor.

GWENNOLE. — O ! tata ! Mamm-me a zo bet aze !

YVON (*a en em lak a-daol, war e gador, a zell ouz Gwennole gant spount ha droug hag a lavar d'ezan*).

gant geriou rok). — Te ! n'out ket gouest, eur wech da lavaret ar wirionez ! Da vamm a zo maro, paour-kéz !

GWENNOLE. — Pa lavaran d'eoc'h, tata ; bet eo bet aman ! Sellit ! hi eo he deus laket an dilhad-se e kichen an tan da zec'ha ; hi eo he deus rodellet blec Annaik, ha frotet d'in va zreid skournet evit lakat gor da zont enno. Kanet he deus d'eomp eur ganaouenn hag eo aet kuit en eur gas Annaik ganti du-hont pell, pell, evit ma c'hello ober anezi eur verc'hig vras hag eur verc'hig vat !

YVON (*a ya etrezek ar gwele*). — O ! Aotrou Doue ! (*Oc'h heja Gwennole*). Petra 'z peus graet eus Annaik ? E pelec'h ema-hi ? Lavar buan, buan !

GWENNOLE (*gouestad*). — Mamm-me a zo bet aze hag ez eo aet ganti ! (*o tiskouez an nor*) dre aze !

YVON (*a zell tu ha tu, dindan ar gwele hag e kichen an tan*). — Annaik, Annaik vihan, deus aman 'ta !

GWENNOLE (*gouestad*). — O ! n'it ket da goll hoc'h amzer o klask hounnez, rak ne zistroio ket ken !

YVON (*o tigeri an nor*). — Met an nor a zo dibrenn. (*Enaoui a ra eul letarn hag ez a er maez d'ar red. Non a zigouez gouestadik, gwenn kann he fenn, gand eur vantell war he hiviz-noz*).

NON (*strafuilhet*). — Petra a zo, Gwennole ; piou a oa o komz ouzit ?

GWENNOLE. — Mamm-me.

NON (*gand aoun*). — Mamm-me ! mamm-me eo sur, ya ! Te a zo oc'h hunvreal !

GWENNOLE (*o tiskouez an tan*). — Sellit an dilhad gleb-z-hont ; mamm-me eo he deus o laket da zec'ha e kichen an tan hag he deus kaset Annaik ganti ha lavaret d'in e taolje evez warnoun !

NON (*a azez war eur gador hag a zell en dro d'ez, sebezet ; chom a ra eur pennad hep lavaret ger*). —

Mont a ri d'ar foar, ware'hoaz, Gwennoleik, ha me a roio pevar real d'it da zispign etre da c'hoar ha te.

GWENNOLE. — Annaik ne deuo ket ken endro ; aet eo gant mamm-me !

(*Chom a reont eur pennad hep lavaret ger*).

NON. — O ! va Doue ! va Doue ! Petra a zo en em gavet ganeomp-ni, aman, da vihana, fenez ?

(*An nor a zigor a-flao ! Yvon a deu en ti o tougen Annaik ; azeza a ra war eur gador hag hen dalc'h start outan*).

YVON. — O ! va merc'h vihan, va merc'hig vihan paour !

(*Non a ya warzu, ennan, d'ar red, hag a zell ouz penn Annaik*).

YVON (*rok*). — Lezit hounnez ! breman, da vihana, n'ho pezo ket a boan ganti ken !

GWENNOLE. — Perak eo dizroet Annaik, tata ?

YVON. — N'eo ket dizroet ; kouezet eo diwar dreujou an ti... N'her gwelimp mui, hon Annaik vihan !

GWENNOLE (*laouen*). — O ! eo ! her gwelet a rin c'hoaz, rak mamm-me ne deus lavaret an dra-se d'in.

(*Yvon a lak korf Annaik war ar gwele hag a ya war bennou e zaoulin ; Non a zistro war he c'hador hag a guz he fenn gand he daouarn, en eur heja he c'horf bras*).

NON (*outi he-unan*). — Biken ne vezin va-unan ama ! Ganen e vezo atao ! Pa vezo Yvon er parkeier hag ar re all pep hini gand e labour, hi a vezo atao ganen, o c'horro ar zaout hag o ribotat ha pa gavo d'in e vezin va-unan-penn aman, epad nozveziou hir ar goanv, e vezo azezet em c'hichen evel ma veze azezet aze, pa c'hwrie dilhad he bugale ouz sklerijenn ar goulou !

(*Kuzat a ra he fenn en he daouarn*).

(LIEN).

-- ÉDITIONS D'ARVOR --
13, PLACE DU CENTRE
— G U I N G A M P —

P. 18. *Ar vamm e lec'h kana :*
A zaerou ho mamm, paotred ô !
a dle kana :

A zaerou ho mamm, bugale,
A zaerou ho mamm,
Dalchit sonj bepred, bugale,
Dalc'hit sonj, bepred, etc....